

JOŠ O ZABRANI NAŠIH KRSNIH IMENA

Beogradski mjesečnik »Ravnopravnost«, donosi u svom posljednjem broju članak pod naslovom »Jedan nerazumljiv članak »Piccola«, koji glasi: Tršćanski »Piccolo« od 21. septembra donio je članak o »krsnim imenima« koji je obiziom na vrijeme u koje je objavljen izazvao veliku pažnju u cijeloj Južnoj Italiji. Narod Južne Italije krajine već odavno nije više naviknut na ovačko pisanje tršćanske štampe, »Piccolo« je ponovno naveo problem koji je zbog nastojanja da između manjine i Talijana jedne te iste države — nastojanja koja su u današnje vrijeme u Italiji u većini slučajeva potpuno neprikladna — bio predmetom sporazuma — već odavno bacen u zaborav.

Radi se o zakonu od 1928. godine koji predviđa primenu smjernih i krsnih imena. Krsnih imena, zatim imena koja ometaju javni red, moral ili nacionalni i vjerski osjećaji. Radi razumijevanja stvari treba napomenuti da je već prije toga u tršćanskoj talijanskoj štampi izvela kampanja protiv davanja slavenskih krsnih imena novorođenoj djeci. Šefovi maternih škola u Trstu i drugim gradovima Južne Italije odbili su da u matricne knjige civilnih vlasti upisu imena slavenskih svetica kao na pr. Stanislav, Dusan, Ciril, Medvedje itd. Ovaj postupak doveo je čak do tužbi pred sudom, pošto su neki istaknuti Jugosloveni poricali pravo vlastima da to rade. Da se jednom ovakvom stvari napravi kraj centralne vlasti izdale su pomenuti zakon. Ali lokalni faktori dali su tom zakonu razliku u interpretaciji, kao da je tobože zakonodavac pod pomenutom definicijom smjernih, etimoloških i sl. imena podrazumijevao i sva imena slavenskih svetica.

»Piccolo« koji pomenutih člankom ponovo otvara problem krsnih imena tučnoliki zakon ovako: »Medju smjernih i samostalnih imena ili imena koja vrijedjaju nacionalni osjećaj treba ubrojiti i izvjezna fantastična imena koja su prošla kroz romanopis, često stranog zvuka, francuskog ili ruskog, i izvjesna balkanska imena.« »Piccolo« naročito ističe da pomenuti zakon daje državnim tužiteljima pravo da službeno zavedu postupak za promjenu krsnih imena, i veoma opširno tuče od nekoliko paragrafa kojima se ovaj postupak oslobađa svih taksi.

Nasem narodu u Južnoj Italiji koji je nerazumljivo zašto sada »Piccolo« daje potkrepu za nekiju koja je već prije par godina izjavila ope negodovanje. Narod se pitao kako da baš »Piccolo«, koji je prilikom potpisivanja sporazuma, nitiom lijepih članaka o Jugoslovenima i njihovom utjecaju na Balkanu stvorilo povoljnu atmosferu za »zbliženje« dva naroda i koji je imao važnost uloge manjina u toj stvari — sada ovakvim člankom muti atmosferu prijateljske u Južnoj Italiji. Ali ne čerujemo da »Piccolo« nagovještava neki nov kurs u Južnoj Italiji.

Da je šutio...

Sušnjevica. — Tršćanski »Piccolo« donosi od svoje riječkog dopisnika ovu vijest iz Sušnjevice: U Labinu se sastala komisija za eksproprijaciju zemljišta u okolici Špičskog jezera, pod predsjedanjem ing. Ferrarisa. U času kad je seljaci isplaćivani odšteta za oduzeta zemljišta, dogodio se vani jedan incident. Jedan starac, koji se nalazio u skupini seljaka, koji su čekali da budu pozvani, pustiče i prišetač stao je vikati:

— Ako tko dirne u moju zemlju, otkićeću mu glavu!

Nitko se na to nije obazirao i komisija je nastavila radom, ali kada je kasnije komesar javne sigurnosti Bellanca za to saznao i utvrdio da je te riječi izrekao Antun Stičić, 65 godina star iz Sušnjevice, optužio ga je i stari je Stičić osuđen pred patskim tribunalom, koji ga je osudio na godinu dana tamnice.

Medjutim je stari napravio priziv na Apelaciju na Rieči i apelacija ga je oslobodila s motivacijom, da ta prijetnja ne može biti uzeta ozbiljno i tako je Stičić, koji je prepatro kroz to vrijeme dosta straha, mogao konačno vratiti se svojoj kući.

KONEC SVETOGORSKIH SVEČANOSTI

Gorica, oktobra 1933. — Dne 8. t. m. je bila zaključena svetogorska svečanost ob priliki tristoletnici ustanovitve Sv. Gore. Od bitizna i od daleč je prišlo polno romarjev na to zadnje slovesnost. Pravilo, da jih je bilo oko 3000. To su bili po većini samo naši ljudi, kakaj pa je bilo tuđi Farinor, ki radi će od nekadj primajalo na Sv. Gore. Slovesnost se je pričela že v soboto ob 7 zvečer, ob 9 bila je najprej italijanska masa, nakar je sledila slovenska ob 10, ki jo je služil msgr dr. Brumat. V nedeljo ob 6 zjutraj pa je bila zaključna sv. masa s slovenskim govorom, ki ga je imel pravtako msgr. dr. Brumat. Ob 7 je prispela iz Gorice procesija ih ob 10 pa je prišel gorški nadškof, ki je daroval slovesno pontifikalno mašo.

OTVORENJE NOVOG VODOVODA U PAZINU I POREČU

Pazin. — U nedjelju dne 15. listopada izvršeno je u Pazinu, a istodobno i u Poreču svečano otvorenje novog vodovoda. Vodovod je otvorio u prisustvu civilnih i vojnih vlasti državni podtajnik za agrikulturu Tassinari. U Pazinu i u Poreču priredjene su tom prilikom velike svečanosti, na kojima se je isticalo, što je sve fašizam učinio za Istru, naročito u pogledu opskrbe vodom, pa su odaslani telegrami-zahvalnice Duceu u Rim.

U Pazinu je posveta izvršena na vodovodu, koji se nalazi na raskrižju cesta koje vode jedna na Učku, a druga u Kršan, pred javnim prirovljem. Tamo je bio podignut slavoluk s natpisom: »Duce, grazie!»

Glavni bazen vodovoda je u Karoljbi, a odanle teče voda cijevima kroz trvišku Katun, Velu Trabu i šurane pa u Pazin.

Slična svečanost bila je i u Poreču. Tamo je posvećena jedna česma na ulazu u grad, a druga na trgu Cimare. Vodovod ide preko Višnjana, Vižinade i Motovuna. Duljina vodovoda je 45 kilometara, a opskrbljuje vodom oko 50.000 uglavnom gradskog pučanstva. Selo zalozal za sada još nema od toga mnogo koristi. Vodovod je stajao 14 milijuna lira, a utrošeno je oko 100.000 radnih dana.

MORSKO ČUDOVISTE

Pula. — Roman Smoković, ribar, poša je s jednim susjedom na »barenje« u okolici Verude. Vukuci mrežu osjetli neobitnu težinu, pa ju je uz pomoć drugoga jedva jedvice izvukao. Njegovo je iznenađenje bilo veliko: u mreži se nalazila riba, kakve još nikada nije vidio. Nalik na morskog psa, s vanredno dugim gubicom, pravim plitijim kljunom, na kome su se sasvim pri kraju svjetlećala dva mala oka. Boje je bila tamnozelenkaste odoro, a bijele na trubu. To morsko čudoviste izrazilo je na puljskoj tržišni pravu urbunju, jer ni najčistiji ribari ne pamte da bi takvu ribu ikada gdje bili vidjeli. Stručnjaci su ribu prozvali »pesce martello«.

PROTI PROTEKCIJI

Ministar za vjeroje je izdao dolgo okružnoce vsem rektorjem vseh učiteljskih, seljskih inspektorjem i ravnateljem proti protekciji. To je že druga taka okružnica. Prosenj za protekcije je toliko pravi minister, da se je zaradi njih mnogo povečalo delo v pisarnah. Minister je ponovno povdaril, da se bodo take prošnje in vstopila, a nikakor jemala v oziar. Sedaj se je ta nesreča raspasla tudi na univerze. Prošnje za protekcije so vsakovrstne: za izpite, natečaje, podpore, premeščanja, podelitve mest, itd. itd. Odslej mora veljati samo en kriterij: znanje in tako se bo poravnala resnost v študije. Tako pravi minister. Pripomniti je treba, da je to nalezljivo, kakor pišejo listi. Če eden dela, da pridobi protekcije, delajo tudi ostali. »Da vsaj z mojo protekcijo neutraliziram protekcije ostalih«, tako pravijo.

IZPRED GORIŠKEGA SODISCA

Gorica, oktobra 1933. — Mesece dni zapora je dobil Josip Makuc iz Steverjana zaradi plijepčevanja: 19-letna Danjela Lipičar iz Kana pri Kanalu je dobila 1 mescer aresta, ker je prišla v mesto, odkoder je bila izgnana: 3 mesece zapora in 600 lir den. kazni je dobil Andrej Likar iz Dola pri Ajdovščini, ker je lovil brez dovoljenja v zaprtim lovišču: na 6 mesecev in 15 dni zapora je bil kaznovan 19-letni Alojz Drufulka zaradi žalitve karabnerjev: po 200 lir den. kazni so dobili 3 gorški trgovci, ker se prodajali najpotrebnejše jestvine po višjih cenah. — Aretran je bil Ivan Gorjanc iz Gorice, ker je tepel ženo.

SAV KUKURUZ TREBA PREDATI U DRŽAVNE MAGAZINE

Pula. — »Corriere istriano« donosi: Interesirane sindikalne organizacije vrše poslednjih dana živu kontrolu, kako bi sav prirod kukuruza bio izručen u određena skladišta. Zadržati se smije samo točno određena količina za potrebe prehrane obitelji. Kukuruz ne smije biti vlačan, nego dobro išušen. Plaća se po 98 lira kvintal.

DRVA SE MORA VAGATI

Pazin. — Drva se ne smiju prodavati onako od oka po starinsku, nego ih valja odvagivati. Tko prodaje drva bez vaganja plaća 60 lira globe.

EKSPLODIRALA MU PATRONA U RUCI

Kavran. — Sesnaestogodišnji Josip Kostetić našao je na zidu jednog svog polja patronu. Počeo je udarati njome po kamenu, našto je patrona eksplodirala i ranila ga na ruku. Otpremljen je u puljsku bolnicu.

PRODAVANJE RIBE BEZ DOZVOLE

Pomer. — Tko hoće da prodaje ribu po selu mora imati dozvolu vlasti. Koje se uhvati da prodaje ribu od kuće do kuće bez dozvole, kako je to do sada bilo ubičajeno, platit će 120 lira globe.

STANJE UČENIKA U SKOLI U KLANI

Klana. — Rodno mjesto oca Istre dra Matka Laginje, Klana, potpala je po rappalskom ugovoru pod Italiju. Ovih dana bilo je tamo svečano otvorenje škole. U selu Iskra ima osnovna škola 3 razreda i broji 29 učenika, u Skalinici ima 26 učenika. Škola »Italia Redenta« u Brezi ima 5 razreda sa 25 učenika. Osim toga postoji i večernja zanatska škola, koja broji 43 učenika.

CIJEŃA GROZDNU U LIVADAMA

Livade. — U Livadama je ove godine dosta malo grozdja. Trgovci i sindikalne konobe plicaju nam ga po 30 centezima kilogram što je zaista veoma niskaja cijena.

MARVINSKU PUTNICU MORA SVATKO IMATI UVIJER KOD SEBE

Pula. — Pastiri koji čuvaju ovce po šumama moraju uvijek imati kod sebe marvinsku putnicu. Koga stražar začete bez putnice mora platiti na licu mjesta 50 lira globe. Tko nema novaca kod sebe plaća osim toga i troškove postupka, koji iznose daljnjih 60 lira.

NASTRADAO U RUDNIKU

Labin. — U raškom ugljenokopu nastradao je Valentin Kresina. Zginećea mu je lijeva ruka i on je otpremljen u puljsku bolnicu.

BISKUP PEDERZOLI — JUBILARAC

Poreč. — Biskup porečko-puljski Trilun Pederezoli rodom iz Kotora, proslavio je ovih dana 70-godišnjicu svog biskupovanja. Biskup Pederezoli govorio je prije rata s pukom hrvatski, jer ga kao Dalmatinaac izvrsno pozna, pa je i hrvatski proповедao. Poslije rata medijum pod drugim prilikama promijenio se i on.

ODGODJEN PROCES ZBOG CEDO-MORSTVA

Pula. — Poška Sugar udata Zamlić je Manjih dvojecu kraj Barbana. 31 godinu stara, bila je uapšena, jer da je ugusila 31. svibnja novorođenčeta i zakopala ga u polju nedaleko kuće. a sve to na nagovor svog ljubavnika Bože Oravica.

Brantitelj je dokazivao, da optužena u času izvršenja inkrimiranog djela nije bila pri potpunju svijesti, pa je temelju toga upućena u bolnicu za tuševne bolesti na promatranje. Proces je zbog toga ogodjen dok ne stigne izvještaj bolnice o njenom duševnom stanju.

MALE VESTI

Iz Podrage pri Vipavi: Ker so domaćini dva dni pred določenim terminom začeli s trgativjo, so bili vsi brez izjeme kaznovani. Vsa vas je tako morala platičati dvatisoč lir globe.

Z Opčin: Dvakrat na teden, namreč ob četvrtkih in petkih, imajo sedaj po vsej Italiji brezmesna dneva. Po hišah in gostinjah hodijo posebni organi nadzorovat, ali se ta odredba strogo izvaja. Pretekli teden so ti organi v neki gostinji na Opčinah odkrili, da je v jutri ki se je kuhala na ognjišču, plaval polovica klobase, v neki drugi gostinji v istem kraju pa so potegnili iz lonca z juho kosti pršuta, katere se ni držalo prav nič mesa. To je zadoštvalo, da sta bila oba gostinjarja kaznovana s tem, da so jima zaprli lokal za dva dni.

Iz Goč pri Vipavi: Ko so pričeli s trgativjo, je prišla v vas financa in zaltevala od kmetov da morajo grozde prehati ga odnesejo v klet, natančno stehitati in v skladu z najnovjšimi predpisi odstopiti 20 odst. državi. Kdor je spravil grozde v klet, preden ga je stehital v prisotnosti finančnih organov je bil težko kaznovan.

Iz Doline pri Trstu: Po raznih lokalih v našem kraju so morali razobesti napise, da je gostom prepovedano govoriti slovenski.

Iz Pazina: Tukajšnji trgovci in obrtniki so bili pozvani na sindikat, kjer so jim prepovedali odslej govoriti hrvatski s strankami, ako se neotejo izpostaviti nevarnosti, da izgube dovoljenje za obrt ali trgovino.

Iz Paziščine: V neki vasi na Pazinskem so fašisti ker v cerkvi vzeli otrokom molitvenice »Oče, budi volja tvoja, češ da jih ti hrvatski molitveniki pokvarijo! Iz Sv. Križa pri Trstu: Ker so speljali novo cesto mimo posestev naših kmetov, morajo ti sedaj plačati večje davke, češ da so njihova posestva z novo cesto pridobila na vrednosti.

DROBIŽ

— Trst. — Ker sta prodajala po višjih cenah, sta bila kaznovana trgovca jestvin Just Galopin iz Tržica in Rafael Tomazič iz Trsta. Zaradi prodaje mesnatih jedi v četkih in petkih so oblaštili zapre za dva dni lokale sledečih gostilničarjev: Renata Sabadina iz Trsta, Maksimilijana Mozetiča, Marije Gustinove in Josipa Sošica na Opčinah ter še dve gostilni v Trstu.

— Trst. — Zaradi sedanjega nesigurnega časa je opaziti, da se število porok zelo veča to predvsem vsled tega, da bi mnogi mladeniči zasigurali podporo svojim ženam sedaj, ko so šli k vojakom.

— Reka. — Za pet dni so oblasti zaprle trgovino Radomirja Buliča, ker ni imel blaga popisane v registru trgovine in trgovino Katarine Dorčić, ker ni imela predpisane registra, mesnico Marija Bana pa za en dan, ker je z mesom prodajal preveč kosti.

— Trst. — Umrlj so: Škerl vd. Zvanut Marija 83 let, Karl Ludvik 32, Križak Ivan 72, Kojac Franc 56, Zavadral Ida 51.

— Gorica. — Pred sodiščem je bil kaznovan 32-letni sodniški uradnik Ivan Bratuž iz Idrije na 2 let, 4 mesece 1400 lir den. kazni in 3 leta prepovedi javne službe, ker je pri raznih, sodniških operacijah prodajal lid, izvršil utaje večjih vsot denarja.

— Gorica. — 25-letni Armand Seifert, bivši natakar, je bil kaznovan na 3 leta, 4 mesece in 10 dni zapora ter leto dni polletjskega nadzorstva, ker je s krivimi podatki ogoljufal trgovca Keršovana.

— Ribemberk. — 15 dni zapora in 400 lir denarne kazni, ter eno leto polletjskega nadzorstva je dobila Veronika Benkova, stara 41 let, iz Smarja, in stanovnica v Branlet, ker je kuhala žandje.

— Gorica. — Umrlj so: Strukelj Jane, Medved Ivana 49 let, Kanaletič Marija 45, Kogol vd. Vuk Marija 68 let, Božjak Luka 67, Umek Jernej 88, Makur Anton 63.

— Gorica. — Pred prihvalnim sodiščem je bil oprosen Ipavec Anton iz Kala pri Kanalu, Obtožen je bil da je ukradel (pavaj Stanislavju 4200 tr in je bil od gorškega okrajnega sodišča kaznovan na 3 leta zapora in 2000 lir denarne kazni, sedaj pa ga je priznivo sodišče oprostil zaradi pomanjkanja dokazov.

— Trst. — Močan sunek burje je v lasti odobrine pri Sv. Andreju porušil zelezna vrata, ki so padla na delavca Petra Bertoka, staroga 23 let Njegovo stanje je nevarno.

— St. Peter pri Gorici — Družina Franca Fancalca je dobila 600 lir nagrade za dvojčke.

— Trst. — S 16 t. m. je transatlantska družba »Italia« povečala tarife od prejšnjih 50 odst. na 75 odst.

— Kanaj — 10 oktobra je 66-letni Franc Valentinčič iz Morskoga tako nesrečno padel, da si je razbil lebanjo in je oblaštil na mestu mrtve.

— Ozeljani — Ko je delala na polju se je nenadoma zgrudila na tla 45-letna Marija Volkova. Zadelo jo je kap.

— Sv. Križ pri Trstu — Pred kratkom je bil imenovan za tajnega komornika sv. očetja konz. svetnik msgr. Andrej Furlan, ki že 33 let župnikuje v naši fari. Čestitamo!

— Gorica. — Za častnega kanonika gorškega kapljija je bil imenovan Lojze Novak, dekan v Crnichah. — Iz Podkrajca nad Vipavo je odšel župni upravitelj Fr. Gabrejina, ki je premeščen v Lozice. Na njegovo mesto je prišel Stjepan Gnjazda, ki je do nedavnega oskrboval idrijsko župnijo. — Ivan Lukežič, župnik v Ajdovščini, je odšel na Trstisko v sanatorij.

— Trst. — Tatov so odnesli iz stanovanja družine Potocnjak 5000 lir v denarju in za 4560 zlatnine in srebrnine.

— Bukovica — 30-letni Emil Klavčič je padel s senika in se težko ranil. Zdravniki so izjavili, da bo ozdravil v 50 dneih ako ne nastopijo komplikacije.

— Trst. — Umrlj so: Valencij Jakob 65 let, Rebula Franc 67, Mihelič Josip 53, Domajnok Leopold 70 Lof vd. Aleksič Marija 95, Mohovič Ivan 66, Lovej por. Ferluga 74, Debenjak Evgen 27.

— Opatjeselo — Naznanjena sta bila Karl Mušič in Karl Spacal, ker sta organizirala plesno prireditev ter nista orga javila oblastem.

— Lokve — Družina Čok je dobila 700 lir nagrade za dvojčke.

MANJINSKI PROBLEMI

UKRAJINCI U RUMUNJSKOJ

Tokom mjeseca septembra izdala je rumunjska vlada naredbu proma kojoj se u školama, gdje žive ukrajinski manjine, ima podučavati ukrajinski jezik najmanje dva sata nedjeljno. Isto se tako ima i vjeronauk podučavati u ukrajinskom jeziku.

Iz to činjenice dade se zaključiti da je i Rumunjska konačno uvidjela da je i to kako važno da narodne manjine u jednoj državi moraju biti zadovoljne, ako se želi postići konsolidaciju državo. A da manjine budu zadovoljne treba im bez odgajanja dati sva prava, koja im po Božjem i ljudskom zakonu pripadaju. Najprirodnije pravo svakoga čovjeka je njegov materinji jezik. A da se dijete u školi podučava u svom materinjem jeziku je ne samo najprirodnije pravo djeteta nego i najelementarniji princip pedagogije. Ima u Evropi država gdje je taj princip proveden, no tina ih, koje su toga upće ne drže. Kako se međutim iz primjera Rumunjske vidi počeo je i u Evropi dozrijevati smisao za potrebe narodnih manjina, jer je dokazano, da samo one i onakve države mogu izdržati sve potrese i oluje današnjih burnih vremena, čiji su podanici bez razlike jezika i narodnosti zadovoljni. A zadovoljan može jedan narod biti samo onda, ako uživa ne samo svoje zakonite građanska prava, nego i svoje prirodno pravo na svoj materinji jezik, na svoju kulturu i na svoju narodnost.

Samo je ova spoznaja mogla Rumunjsku ponukati, da i Ukrajincem pokaže barem dobru volju. Jer ona dva sata poduke u školama u materinjem jeziku, ni izdaleka ne podržavaju prirodne i kulturne potrebe Ukrajinaca. Ali obzirom na okolnost, da i za ukrajinske manjine u Rumunjskoj ne stoji nikakva samostalna i jaka ukrajinska država, koja bi se za njih brinula i rumunjsku vladu bilo milom, bilo silom primorala da više poštuje prava ukrajinske manjine u Rumunjskoj, je i ova dobrovoljna odluka rumunjske vlade svakako od velike važnosti — pokazuje, da se korak po korak širi spoznaja, kako je važno za svaku vladu i za svaku državu da njezine narodne grupe budu zadovoljne i da se u njoj dobro osjećaju.

Ukrajinski narod broji oko 42 milijuna, a živi danas raskomadan u četiri države: u Rusiji, Madžarskoj i Rumunjskoj i sada dijelom u Njemačkoj. Najveći dio Ukrajinaca živi u Rusiji, gdje imade jednu više manje autonomnu državu, kojoj je glavni grad Kijev. Ovaj će se državi, koja je izgrađena na bazi komunističkoj, kako i ostale ruske savezne države, priključiti sada i oni dijelovi dosadašnje poljske države,

u kojoj žive Ukrajinci. U Rumunjskoj živi danas oko 550.000 Ukrajinaca, odnosno 3 posto svega rumunjskog pučanstva. Po prilici isto toliko živi ih u onom dijelu Madžarske, koja je nakon razdiobe Čehoslovačke pripala Madžarima.

Ukrajinski narod je neko vrijeme živio pod tatarskom vlašću. U 14 vijeku potpao je pod Litvu, a u 16 pod Poljsku. Od 1618 neko je vrijeme imao svoju samostalnu kozačku državu, koja je međutim uskoro pripala Rusiji. Pod konac svjetskoga rata Ukrajina je neko vrijeme figurirala kao samostalna država, ali je u krvavom građanskom ratu opet potpala pod Rusiju.

Zajedno s ruskom počela se razvijati i ukrajinska književnost. U 16 vijeku procvatela je bogata teološka i znanstvena knjiga. Središte ukrajinskoga duhovnoga života bio je Kijev. Evropski romantizam pobudio je i u Ukrajini želju za samostalnošću i slobodom. Najveći pjesnik to dobe bio je Taras Ševčenko, koji se je živo zalagao za ukrajinsko kmetstva, oslobođenje seljaka i samostalnost svoga naroda. Pristaše njegovi bili su Mikula Kostomarov i Pantelejmon Kuliš, pisac romana »Črna radac«.

U onom dijelu ukrajinskoga naroda, koji živi u nekadašnjoj Galiciji osobito su se istakli svojim zrelim pjesničkim djelima Šaškevič, Ošip Fedkovič i Ivan Franko. Osobito bogato je međutim ukrajinsko narodno pjesništvo. Bezbroj epskih pjesama iz života i borbe Kozaaka mnogostrana lirika, priče i bajke, galicije i poslovice u valike su pridonijele slavi i bogatstvu slavenske narodne poezije upće, koja uživa vanredno dobar glas na cijelomu svijetu.

Po vjeri su uglavnom pravoslavni, ali ih imade i grkokatolika i to oko 8 milijuna. Manji dio su katolici i to uglavnom u krajevima nekadašnje Poljske. Glavni centar grkokatoličkih Ukrajinaca je Lvov, gdje je i njihova nadbiskupija, kojoj je na čelu glasoviti i još iz svjetskoga rata poznati narodni borac stari osamdesetgodinji nadbiskup Šepticki. Brat nadbiskupa Šeptickoga je međutim katolik i bio je poljski general.

Zbog teških prilika u kojima su se nalazili, kao manjina čas u Poljskoj, čas u Rusiji, čas u Njemačkoj, odnosno Austriji, mnogo su se selili, pa ih imade vrlo velik broj emigranata naročito u Kanadi. I u Jugoslaviji ih imade nekoliko skupina. Glavni im je kulturni centar kod nas Ruski Krstur u Vojvodini. Ima ih nešto, i u Bosni. U Zagrebu imaju svoje društvo »Prosvitac«. Ukrajinci se odlikuju žarkim rodoljubljem.

STANJE NJEMAČKIH ŠKOLA U JUGOSLAVIJI

Prema podacima za školsku godinu 1937/38 postoji u Jugoslaviji 765 razreda s njemačkim nastavnim jezikom u osnovnim školama, koje pohađa 38.209 njemačke djece. U tim razredima podučavaju 724 učitelja, od kojih ih je 507 Nijemaca. Nadalje se vrši podučavanje u njemačkom jeziku u pet gradjanskih škola i to u diećačkol školi u Beogradu, u protestantskoj privatnoj gradjanskoj školi u Zagrebu, u privatnoj gradjanskoj školi u Novom Vrbasu, u 12 raznovj mišovitoj gradjanskoj školi u Anaplunu, koja ima tri njemačka odjeljenja i u državnoj gradjanskoj školi u Bijeloj Crkvi. Prošle školske godine pohađalo je te gradjanske škole 675 njemačkih učeni-

ka. U tim školama namještena su 62 njemačka učitelja, od toga 15 iz njemačke Reicha. Nijemci imaju osim toga privatnu učiteljsku školu u Novom Vrbasu s 95 učenika i 14 profesora, te 4 razrednu državnu gimnaziju u Novom Vrbasu s 97 učenika. Početkom ove školske godine otvorena su još neke osnovne njemačke škole, a dobit će kako izgleda i potpunu njemačku gimnaziju.

Kako vidimo njemačka manjina ima u Jugoslaviji sve, što si jedna manjina može zaželiti. Kamo sreće, da i naše hrvatske i slovenske manjine mogu u drugim državama imati to, što imaju njemačke manjine kod nas.

HRVATSKO - SLOVENSKE MANJINE U ITALIJI I NJEMAČKOJ

Septembarski broj »Vidika« donosi: Prema nekim privatnim brojanjima stanovništva na cijelom slovenskom teritoriju u Italiji ima 512.000 Jugoslovenaca, bez Zadra i ostrva Lastovo: Ako dodamo još ovo stanovništvo dobijemo broj od okruglo 600.000. Fran Baralić (u knjizi »Vjerska sloboda Hrvata i Slovenaca u Istri, Trstu i Gorici« — Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima, Zagreb, 1931) na osnovu detaljnih statističkih podataka crkvenih vlasti došao je bio do zaključka, da ima u Juljskoj Krajini (sa Zadrom) 650.000 Jugoslovenaca. Kada se iznose statistički podaci o našim životu u susjednim državama treba voditi računa i o emigrantima, koji se u svom srecu nikada nisu odrekli svog starog kraja — ma da su možda pridobili državljanstvo drugih država — i koji bi se vratili kući, kad bi se prilike normalizirale. Računa se sa sigurnošću da se iz Juljske Krajine u toku 20 godina iselilo oko 100.000 Jugoslovena, od kojih oko 80.000 živi u Jugoslaviji.

Privatno brojanje dalo je rezultat 71.452 Slovenca u Koruškoj, Dr. L. Trnjegorski u knjizi »Jugoslovenske manjine u inostranstvu« — Beograd 1938) veći međutim da crkvena statistika za 1918 godinu kazuje 102 cisto slovenske župe sa 98.937 stanovnika, 15 slovenskih njemačkih župa sa 21.345 stanovnika; samo Slovenaca, dakle, oko 120.000. Ako odbijemo Slovence Meziške i Karnijske doline koji su pripadali Jugoslaviji — odnosno Italiji, dobijemo još uvijek oko

100.000 Slovenaca, koji su ostali u Austriji. Broj stanovnika u Koruškoj, koji govore slovenski jezik, sigurno je veći i ako uzmemo u obzir emigracije poslije plebiscita i rezultate germanizacije poslije rata.

Izbori u zemljoradničku komoru prije 4 godine pokazali su, veći V. Bučar (»Politička historija Slovenije«), da je germanizacija uspjela u trgovštima, da je pridobila slovensku političku inteligenciju u gradovima, a da nije uspjelo ni najmanje da smanji granice slovenske etnografske teritorije ovog čimbenika nije moglo da promijeni ni naseljavanje njemačkih seljaka na slovenskom teritoriju. Slovenski seljak se odlično drži, on je privredno zdrav i staleški veoma svijestan.

Slovensi su 1921 godine osnovali u Celovcu »Političko i privredno društvo za Slovence na Koruškoj«, koje izdaje »Koruški Slovenec«. Nacionalni rad skoncentrirao se kasnije oko Slovenskog prosvjetnog saveza, u kome su organizirana slovenska kulturna društva. Od pjevačkih zborova koji su organizirani u Prosvjetnom savezu ima 4 ženska, 33 muška i mješovita i oko 20 crkvenih.

Dok je još Austrija postojala bilo je 70 dvojezičnih osnovnih škola, u kojima se vrši nastava na koruško-slovenskom dijalektu, i to samo 6 nedjelja ili najviše 3 do 4 mjeseca u prvog godini. Prošle godine je u svim školama ukinuta nastava na slovenskom jeziku.

KONEC NARODNIH MANJŠIN?

Pod tem naslovom je prinio Ljubljanski tednik »Slovenska beseda« ta-le članke o manjšinah:

Nemški vodja in kancelar Hitler je v svojem zadnjem govoru izjavil, da namrava vprašanje nemških narodnih manjšin rešiti tako, kakor je to v sporazumu s Italijo nakazal: narodne manjšine naj se isele v svoje nacionalne države. Ker imamo tudi mi v svojih mejah tuje narodne manjšine v tujih državah, je naravno, da so namere kancelarja Hitlerja, za nas zanimive, važne, četudi zaenkrat ne aktualne. Vendar ne bo odveč nekoliko misli k temu problemu.

Obstoja dva vna narodnih manjšin. Prvi tip so one narodne manjšine, ki se drže teritorialno nacionalne države, ker so iz kakršnih kol razlogov — vojaških, gospodarskih, tako imenovanih življensko-prostornih in podobno ostale v tui državi. Glede takih manjšin smo mnenja, da o preseljevanju ne more in ne sme biti govora. Naj se priključijo svoji narodni državi. Noben razlog ni dovolj močan, da bi mogel opraviliti, da ostanejo take manjšine v tui državi, kajti ob pravilni rešitvi narodnostnih vprašanj odpadejo strateški razlogi za krivične meje, dočim se morejo vsa druga vprašanja sporazumno urediti, da ne bo škode ne tu, ne tam.

Drugi tip so narodne manjšine, ki žive kot jezikovni otoki v tui državi. Mislimo, da ni principijelnih pomislekov, da bi se vprašanje teh narodnih manjšin ne moglo s preseljevanjem rešiti. Res je, da bi mogla pomeniti za posameznika preselitev iz tuje države dostikrat veliko materijalno, morda še večje moralno žrtve, posebno pri onih ljudeh, ki so ozko povezani z rodno državo, kakor n. pr. kmetje, ki je za njih vendarie domača zemlja, četudi je v narodnostno tuji državi. Toda preko vseh takih tehtnih pomislekov bi se moglo priti, če stoji temu nasproti utemeljeni razlog, da more priti zaradi vprašanja narodnih manjšin od Kravkih vojska, ki uničijo stotisoče človeških življenj in neprecenljive materijalne dobrine. Za ceno miru niti žrtve narodnih manjšin, niti posameznikov, ki bi se morali seliti, ne bi bile prevelike.

Poleg tega ne bi bilo niti potrebno, da bi preseljevanje od kraja prisilno. Smo za to, da bodi prisiljeno za vsakega, ki ni rojen v tui državi in ki na tujo zemljo ni vezan po svojih prednikih že skozi stoletja. Takemu naj bo na izbiru: ali se preseli ali pa se poda vsem posledicam, ki izvirajo iz dejstva,

da hoče ostati v državi, kjer bo likvidirano vprašanje narodnih manjšin s posebnimi pravicami.

V nakazanem okviru bi se mogli prilagoditi načrtu Hitlerja. Prepričani smo celo, da bi marsikatera država s velikim zadovoljstvom in v svojo veliko korist rade volje pomagala, da se znebi narodnih manjšin in njihovih pripadnikov!

GLUMACKE ISKAZNICE

Talijanske novine više puta upozoravaju na potrebu političkog čišćenja ostataka inasrtonerie i židovstva. Nikakvog pothvata većeg opsega jer je u tom već dosta učinjeno. već samo čišćenje kućica u kući, jer da i u najčišćoj kući ostaju u ulgovima bakali, koji mogu bit. zarazni, a ostane i namak, ako sami ukučani ne paze na čistoću. Radi toga piše »Il polo d'Italia« — svi moraju biti čisti. Čisti materinino t. j. lično i čisti politički. Inače neka se umiru, prije nego budu na to prisiljeni uveljavljivanjem glumaca koji su uspjeli da se zametu u sredinom izludu fašističke Italije, nite isključeno dobrim promatranjem da se nađe kod njih i kola iskaznica. U tom slučaju treba oduzeti iskaznicu i vidjeti što se pod njom krije.

Radi se naime o onima koji imadu i fašističku iskaznicu i samo se njome pokrivaju.

Njemačka će iseliti Poljake iz krajeva koje kani zadržati

»Obzor« donosi iz Berlina: Kako se iz pouzdanih izvora doznaje, Njemačka će odmah započeti s uklanjanjem Poljaka iz novooosnovanih provincija zapadne Pruske i novog Poznanja, u kojima će biti naseljene njemačke manjine iz Baltičkih država i drugih dijelova Evrope. Iseljenje Poljaka iz Gdnjine već je započelo. U njemačkim krugovima se računa, da će cio proces iseljavanja biti dovršen najkasnije za tri godine. Svi Poljaci će biti naseljeni u čistim poljskim područjima od prilike na području bivše kongresne Poljske. Tvrdi se, da njemačka vlada ne će platiti Poljacima nikakvu odštetu za ostavljene posjede, nego će to prepustiti budućoj poljskoj vladi, koja će kasnije biti imenovana pod njemačkom kontrolom. Njemačke manjine iz sovjetsko-ruskih područja imaju biti naseljene u sjevernom dijelu dosadašnjeg koridora Čuje se bojazan, da bi moglo doći do stanovitih poteškoća, kada bi ove manjine bile pomiješane sa Baltičkim Nijemcima, pošto su ovi na višem kulturnom nivou

HRVATI I SLOVENCII U NJEMAČKOJ

Beogradska »Ravnopravnost« donosi:

Život naših manjina u Njemačkoj promijenilo se u posljednje vrijeme u glavnom samo toliko u koliko su se promijenile opće prilike u Njemačkoj. Slovenci i gradjanski Hrvati pozvani su pod oružje kao i ostali Nijemci. »Koruški Slovenec« i »Hrvatske novine« još izlaze. Kao i ostali njemački listovi i oni moraju da pri izvještavanju vode računa o ratu i svim posljednicama za gradjane koje rat donosi sa sobom.

Koruški Slovenci ratovali su u Galliciji, izgleda u bečkoj diviziji, a neki su i poginuli. Vijest o pogibiji vojnika-sina saopće majci vojne vlasti telegramom sljedećeg sadržaja: »Deutsche Mutter, dein Sohn gefallen für Grossdeutschland — Heil Hitler«. (Njemačka majko, tvoj sin pao za veliku Njemačku — Živio Hitler!). Medjutim, ako je poginuo muž, žena primi sljedeći telegram: »Deutsche Frau, dein Mann gefallen für Grossdeutschland — Heil Hitler!« (Njemačka ženo, tvoj muž pao itd.).

Preseljenje Nijemaca iz Jugoslavije

»Hrvatska Straža« prenosi pisanje »Temišvarskog vijesnika«, koji citira izvještaj »Basler Zeitung« iz Berlina i kaže: »U njemačkoj prijestolnici javno se govori da je sljedeći program njemačke vlade iseljavanje njemačke manjine iz Jugoslavije. Iz dobro obavještenih krugova doznaje se, da ova akcija za iseljavanje stoji u tiesnoj vezi sa sadašnjim njemačko-jugoslovenskim privrednim pregovorima. Imanje repariranih Nijemaca u Jugoslaviji preuzet će njemačka država i ovim će platiti sirovine i

namirnice, koje se izvoze u Njemačku. Iseljavanje njemačke manjine iz Jugoslavije obaviti će se još prije iseljavanja tirolskih Nijemaca iz Italije. Njemačko-jugoslovenski pregovori završit će se vjerojatno još ove nedjelje. Jugoslavenska vlada primila je rado ovaj prijedlog o iseljavanju Nijemaca.«

POKREĆE SE PITANJE UKRAJINACA U MADŽARSKOJ

Kako štampa saznanje, Rusi pokreću pitanje Ukrajinaca u Madžarskoj. Zbog toga se može očekivati, da će uskoro doći do direktnih pregovora izmedju Madžarske i Rusije.

VIJESTI IZ DOMOVINE

Fjesme Rikarda Katalinica na zagrebačkoj Radio-stanici

Zagreb. — U petak, dne 13 ovog mjeseca posvetila je zagrebačka radio-stanica svoju uobičajenu večer hrvatskih pjesnika u riječi i glazbi našemu istarskom pjesniku i književniku Rikardu Katalinčiću. Pjesme je pjevala gdja Gerasić, a stihove odnosno fragmente pjesnikove proze recitirao je čitao g. Kovačić. Program je bio ovaj:

»Bakru gradni...« čitao g. Kovačić — »Na ledinli...« glazba Hatze, pjevala gdja Gerasić — »Pjesnik i ljubavi« i »Tužan dan« — čitao g. Kovačić — »Ljuveni sanak«, glazba Hatze, pjevala gdja Gerasić — »Umro Nero« i »Moji prsteni« čitao g. Gerasić — »Uzdisanje«, glazba Hatze, pjevala gdja Gerasić — »Hrvatskim mornarima« i »Moru« čitao g. Kovačić — »Nevin sanak«, glazba Hatze pjevala gdja Gerasić — »Nevera« i »Večer« čitao g. Kovačić — »Maika«, glazba Odaka, pjevala gdja Gerasić — »Spelen«, recitirao g. Kovačić. I izbor i izvedba bili su na visini.

PITANJE UČITELJSKE ŠKOLE U KASTVU

Susak. — Nedavno su narodni zastupnici Vrkljan i Borić pokrenuli pitanje ponovnog otvorenja kastrovske prearradije, koja je za našu Istranu nekada bila od vanredne važnosti, odgojivši nam na stotine čestitih i vrijednih učitelja rodoljuba.

Medjutim je u posljednje vrijeme pokrenuta iz nekih krugova na Susaku akcija, da se učiteljska škola ne otvara u Kastvu nego na Susaku, a u Kastvu da se otvori kakva obrtna ili poljoprivredna škola ili kakva tvornica (uz samu granicu!)

Tužna desetgodšnjica

Pod tim naslovom donosi dubrovačka »Narodna svijest« od 17. oktobra p. g. noticu: »Jucer 17. o. m. navršilo se je 10 godina otkako je dana 17. oktobra 1920. poginuo u Istri Vladimir Gortan, hrvatski narodni borac. Slava mu!»

VRACAJU SE IZ ŠPANIJE

Zagreb. — Kako je poznato bilo je u španjolskom građanskom ratu i mnogo naših državljana, koji su se borili na jednoj ili drugoj strani. Uglaovnom su se ti dobrovoljno regrutirali iz redova naših nezavisnih ratnika u Francuskoj i Belgiji. Bilo je tamo i mnogo istarskih emigranata koji su se priključili republikancima i pošli volevati protiv »Frankovaca«. Po svršetku građanskog rata prebegli su natrag u Francusku, gdje su ih internirali. Razočarani zamolili su da bi ih se pustilo da se vrate u Jugoslaviju.

TISTIM, KI ŽELIJO POSLATI KAVO NA PRIMORSKO

Ko je nastalo pomanjkanje kave, so se mnogi spraševali, kako bi jo bilo mo-

goće dobiti iz tujine in če je to predvesem dovoljeno, ker se je govorilo, da so oblasti izdale v ta namen potrebna navodila carinaricam. Sedaj so Italijanski listi prinesli poročilo pod kakimim pogojji je mogoče pošiljati kavo v Italijo. Ker bi hoteli tudi mnogi naši rojaki poslati kavo svojem na Primorsko, navajamo potrebne informacije. Kavo se sme poslati iz tujine v Italijo in to samo kot dar. Dovoljena količina znaša 10 kg Nikotar pa ni dovoljeno pošiljanje v trgovske namene (za kar bi bilo treba poslati denar iz Italije). Trgovce v tujini ne mora poslati kave trgovce v Italijo tudi ne v dar. Za vsak kg kave pa je treba plačati italijanski carinaricni olog 27 do 30 lit. K temu je treba seveda pristeti še poštarne stroške. Pošiljanje kave v dar je torej precej draga zadeva.

NEPRILIKE KOD IZVOZA STOKE U ITALIJU

Zagreb. — Kuo što je poznato izvoz naše krupne stoke u Italiju ne nailazi ni na kakve poteškoće. Medjutim, postoji opasnost da sami izvoznici govoda za Italiju obustave posao, jer moraju veoma dugo čekati na isplatu. Kada je početkom rujna počeo izvoz govoda u Italiju izvoznici su rečeno sa službene strane, da će novac za izvezenu stoku dobiti najkasnije 14-20 dana. Medjutim, domaći izvoznici tovaru ovog tjedna po sedmi put, odnosno sedmi nedjelju govoda u Italiju, a tek su dobili obavještenje da mogu naplatiti novac za izvezenu stoku u prvoj nedjelji. Zbog toga izvoznici dolaze u velike poteškoće, jer ne mogu izdržati da njihova potraživanja za izvoz govoda u Italiju budu tako dugo blokirana. Izvoznici krediti kod domaćih zavoda pretrpjeli su veliku restrikciju, a cijene našel stoel u Italiju u razmjeru s cijenama kod domaćih proizvođača nematno su veće.

KALENDARI JUGOSLOVENSKE MATICE ZA GOD. 1940 U KORIST SIROMASNIH ISTRANA

Izšli su iz štampe prije nekoliko dana i već se mogu dobiti: Veliki stolni i židni tjedni kalendar po 2 Din.

Mali džepni kalendar za liscicu po 2 dinara komad.

Kalendarji su ukusno opremljeni i prodavaju se u korist Jugoslovenske Matice, koja se brine za braću Hrvate i Slovence iz naše nerabovane Istre, koji su morali napustiti svoju rodnu grudu. Džepni se kalendarji osobito preporučuju školskoj omladini, a stolni i židni — u lijeplim narodnim motivima — svakome uredu i svakoj redoljubivoj kući.

Kalendarji se naručuju kod izdavača: Jugoslovenska Matica, Zagreb, Varšavska ul. 6., telefon 43-75.

IZ UPRAVE

Kovačić Alojz-Cvetković — Jastrebarsko: Vaša pretpлата plaćena je do 1. novembra 1940.

Društvene vijesti

Iz društva »Istra«, Zagreb

CLANSKI SASTANAK
Zagreb. — Po zaključku upravnog odbora saziva se društveni sastanak za 29. listopada o. g. u 9 sati prije podne na Tratinjskoj cesti broj 5, s dnevnim redom: Tekući poslovi društva. Radi važnosti sastanka pozivlje se cjelokupno članstvo, da u što većem broju prisustvuje. — Odbor.

ZABAVA »LJUBLJANSKE ISTRE«

Ljubljana. — U subotu 14 o. m. priredila je ljubljanska »Istra« u prostorijama Sokola III u Ljubljani svoju velikom nestrpljivošću očekivanu zabavu, koja je uspjela iznad svakog očekivanja i priredivajući i onih koji su je posjetili.

Zabava se razvila u slavlje mnogih prijatelja, koji se godinama nisu vidjeli, a koji su se slučajno sastali daleko od rodnog kraja. Pošto je radi općih prilika morao program otpasti, to se izvelo mjesto toga samo nekoliko scena iz istarskoga narodnog života, od kojih se vidilo u Ljubljani prvi put dolazak murike na sajam, u pratnji djevojačka sa košarama punim kolačića i momaka sa karigama, svi obučeni u narodne nosnje. Zatim su momci i djevojke uz pratnju muzike izveli istarsko narodno kolo i balun, koji je podigao buru oduševljenja kod svih prisutnih, radi čega se moralo kolo ponoviti. Kolu su se priključili i drugi, pa je kolo brojilo preko 30 pari plesača.

IZ DRUŠTVA »ORIEM«, NOVI SAD

Novi Sad. — 17. oktobra tek god održana je u Novom Sadu sjednica uprave »Orjem«, kojom prilikom je predstavljena i ako skromno, ali zato iskreno i srdačno trogodišnjeg njegovog osnivanja. U svom uvodnom govoru održao je predsjednik društva pred lijeplim brojem članstva komemorativnu riječ povodom desetgodišnjice smrti pokojnog Vladimira Gortana. Predsjednikov govor bio je vrlo dubok, prozet najčistom ideologijom i obiljan.

Zatim se prešlo na dnevni red. Glavni predmet razgovora bio je: reorganizacija novosaških emigranata. Slobodna diskusija, koja je u društvu uobičajena, bila je vrlo duga i živa i na visini. Najzad, kada su svi pojedini iznijeli po toj stvari svoje poglede i predloge, došla je i ovom pogodom do kraja jednodušnost u svim gledištima društvenog djelovanja. Pored jednodušnosti manifestovana je kao i uvijek apsolutna privrženost društvu.

IZ OMLADINSKE SEKCIJE

Omladinska sekcija društva »Istra« u Zagrebu priređuje svoje redovite usmene novine dne 29 X o. god. u 8 sati na večer u društvenim prostorijama. Pozivaju se članovi i prijatelji, da prisustvuju.

LIČNE VIJESTI

Ovih dana diplomirala je na filozofskom fakultetu u Zagrebu Istranka Zora Rupenova iz poznate porodice Rupenove (Pavletove) iz Vodica, koja sada živi u Mariboru. Mladoj profesoricu srdačno čestitamo!

DIPLOMA

Na filozofski fakulteti u Ljubljani je diplomirala naša rojkinja gđc. Desanžka Kalokira iz Lovrana. Čestitamo!

OBAVIJEŠT

»ISTARSKI DOM«, zadruga za gradnju malih kuća u Zagrebu, prodaje u Rudešu 2 parcele od 45 do 70 č. kv. na što se članovi naravno upoznaju. Uplatiti se kod tajnika Matka Milića, Mošenička br. 16.

Ivan Geiger

V Ljubljani je v sobotu umro po dolgi boleznai znani zdravnik dr. Geiger Ivan, v starosti 76 let. Po rodu je bil iz Košana. Na Primorskem je bil le do končanij študij potem pa se je izselil v Ljubljano. Sožalje!

Ludvig Mahorčič

V Sežani je 13 t. m. umrl znani posestnik in blivši dolgoletni župan Ludvig Mahorčič, ki je bil dalec znan po vsej Primorski. Bil je sin nekdanjega deželnega poslanca in dolgoletnega sežanskega župana. V Sežani je imel dobro uvečen hotel, ki je bil posebno znan tržaškim izletnikom. Pred mesecem dni si je pri padcu zlomil ključnico. Ker mu je postajalo vedno slabše, se je zatekel v tčaško bolnišnico. Toda po kratkem bolovanju je podlegel. Zapušču vdovo go. Milko po rodu iz znane sežanske družine Anfovih, dva sina in hčerko. Sožalje!

Ivan Krnac

12. t. m. je umrl v Centurju Ivan Krnac iz Marezja v 66. letu. Krnac je bil vedno narodno zaveden in je zaradi svojega narodnostnega prepričanja moral vedno pretrpeti. Tako je po znanih volilvah iz leta 1921 bil kaznovan na pet let ječe. Več kot trideset mesecev je dojenjsko tudi obsedel, nato je bil amnestiran. Toda kmalu nato ga je zopet zadel kruta usoda. Leta 1938 je bil konfirman za dobo petih let in 42 meseca je prebil nu otoku Lipari. To težko trpljenje je zrušilo uboga Krnaca. Ogrušil je skoro popolnoma in dobil je hudo srčno napako. V noči od 11. na 12. oktobra ga je med spanjem rešila smrt nadaljnega trpljenja. Ivanu Krnacu, ki je toliko trpel za svoj narod, večna slava. njegovim hčeram in sinovom pa naše sožalje!

PODLISTAK

Jedna narodna improvizacija

Kad su godine 1907 mladi mornari odlazili u vojku pjevali su pjesmu, čije stihove ovdje donosimo. Ne može se reći, da ju je jedan sam ispjevao. To je pjesna kolektivna. Pjevali su je, vjerojatno ju je stakli pomalo kojim stihom nadopunjavao i tako se ona vukla po nekak u nedogled. Svakako dokazuje inventivni našega naroda, koji je, kako znamo znao stvoriti narodni pjesme, kakočih nijedan drugi narod nema.

Hasti kišo, preputna radosti
Lipu moja kišna mladosti
Do godine ravno dekadeste
Preč, druge, najdaje do trite
Dojde vreme, lišnik ne obadi
I u svemu zdraroga ne napji
Privraća mi i ruke i nogi
I ostale moje vde mnoge
Privraća mi i oči i vlasti
Vak veselo iz grla naglasi:
Guz i stališe nimački zavite
A meni je povračalo lice
Pak me vodi, gdi će me zakliti
Onde gde je Isukrši propeti
Ja se lumcen i tih i smirno
Moga kralja da ću služiti vrinu.
Starješina da ću nositi tasi
I pred Bogom i pred drugom vlasti
Kada dojde pred listopada
Bol me teška za srce spopada
Jer ja moram junak odlaziti
Oca i majku moram ostaviti
Oca i majku i svoje rođake
Prijačite i sve druge znanec
Povrh toga jenu ranu lipu
Sreca moga hranjenu u lutu
Maju mi lipu golubicu
Zasto mi je pojišti nojnuce,
Stiži moga presvitlog kralja
Svitlog kralja zemlje gospodara
Za njega ću srčan biok biti

Bude i triba svoju krv prolići
Zbogom braćo i moji stijači
Prijatelji i svi moji znanici
Mrla tebi tako na gojnuju
Mila majko tebi na rođenju
Sad kod bitl sam voga stogod dati
I ljubnozu duge vplatači
Sada mi vas valja ostaviti
I na svemu tipu zahvaliti
Zbogom tebi, mila moja draga
Ti ćeš najti sebi druga draga
Sto će imat još i više blaga
Stiku moju li ćeš tebi imati
koju će ti u listu poslati
Al ti stika ne će govoriti
Nego će ti vću rana biti
Zbogom selo, i zbogom liude
Zbogom, zbogom ti moj vinograde.

(Zabilježilo: Ivan Blažina iz Martona.)

MOLITVA ZA KISU.

Prastari narodni običaj u Vodicama. Do prije rata bio je običaj u našem selu, za vrijeme suše u ljeti da su se sakupile djece njih po desetak i jednoga izmedju sebe izabrali da bude »Parparuša«. Ovaj koji je imao biti »Parparuša« svukao se je do gola, o ostali bi ga stvega omotali oko tijela sa zelenim bezgovim granjem i oko pasa nu ga dobro svezali, da mu se ne bi rasipalo putem kroz selo. Kada su djeca bila gotova s time, uputili bi se u povorci sve po dvojica prama selu, i kada bi došli do prve kuće počeli bi pjevati ovu pjesmu:

Parparuša hodila
Slavu Boga molila
I pšenice bilice
Svake dobre srićice
Bog nam ga daj
Jedan tihi daž!

Ovako pjevajući stali bi pred vratima

kuće, a »parparuša« pred njima. Gazdarica ili koja druga žena, koja se je nalazila u kući, polila bi »parparušu« vodom, što je značilo da bi tako kako je ona pomolila njega, dobi Bog pomoćku zemlju. Nakon toga bi djecu darivala novčićem, najetom ili drugim čime. Ovo darivanje djece činilo se je zato, jer se vjerovalo, da će čista dječja molitva jedina moći od Boga isprostiti kišu. Tako su djeca obilazila od kuće do kuće neprekidno pjevajući istu pjesmu.

Kada su obišla cijelo selo, vratila bi se na ono mjesto gdje su »parparuše« u zeleno granje obukli. Tu bi mu zelenje svukli i navukli mu njegovo odjelo.

DR. ZLATAN RUŽIĆ: PRIVREDNA POSLOVNICA

Naš zemljak, Kaštelcrač, dr. Zlatan Ružić, poznati privredni stručnjak i pisatelj, docent Ekonomsko-komercijalne visoke škole u Zagrebu, izdao je posljednjih dana knjigu pod gornjim naslovom. U knjizi su prikazani prvi put u našoj literaturi sistematski, na vrlo laki i razumljivi način, praktički i teorijski problemi organizacije uzorne poslovnice (kancelarije, ureda, kontora i sl.), te je prema tome to prvazredni priručnik za

sve kontorske poslove. U doba konkurencije moderna organizacija poslovnice, tog motora svakog privrednog poduzeća, na bazi mehanizacije, mašinizacije i racionalizacije ima veliko značenje za prosperitet narodne privrede. Svaki privrednik i trgovački namještenik, od početnika do direktora, naći će u ovoj aktualnoj stručnoj knjizi mnogo korisnih putokaza za svoj praktični rad i za svoje poslovanje. Pogotovo djaci trgovačkih srednjih škola i akademija, te visoke komercijalne škole dobili su sa knjigom »Privredna poslovnica« svedu veće davno nužno potreban praktični priručnik za svoju izobrazbu i za svoju buduću privrednu praksu. Vrijednost knjige se najbolje vidi iz samoga sadržaja, koji ima 18 poglavlja, i to: 1) Pojam privredne poslovnice; 2) Organizacija privredne poslovnice; 3) Osoblje privredne poslovnice; 4) Prostorije privredne poslovnice; 5) Materijal u privrednoj poslovnici; 6) Rad u privrednoj poslovnici; 7) Organizacija privredne korespondencije; 8) Strojevi u korespondenciji; 9) Organizacija ekspedita; 10) Strojevi u ekspeditu; 11) Organizacija registrature; 12) Organizacija blagajne; 13) Organizacija knjigovodstva; 14) Strojevi u knjigovodstvu; 15) Razni pomoćni aparati i namještaj u privrednoj poslovnici; 17) Razni odtjeci privredne poslovnice i 18) Ekonomat. Cijena je knjige franko Din 80 (osamdeset), a naručuje se kod pisca: Dr. Zlatan Ružić, Zagreb, Heinzelova ulica 29. Cekovni račun br. 39.908.

IZ ABESINIJE POSLJAJO

Gorica, oktobra 1939. — Ugotovili su, da so delavci iz Soške doline, ki so zaposleni v Abesiniji, poslali domov v mesecu septembru 35.725 lit. S prejšnjimi pošiljkami znaša celokupna vsota 5.283.746 lit.